

Miljømelding for Bærum kommune 2007-2010

1. Innledning

1.1. Hva legger vi i begrepene "miljøvern" og 'bærekraftig utvikling'?

Bærekraftig utvikling/miljøvern dreier seg mer og mer om menneskers livskvalitet, nå og i framtida.

Miljøvern/naturvern er begrep som har endret innhold i takt med ny kunnskap. I naturvernets spede barndom handlet det om å ta vare på vakre og egenartede naturforekomster, som fosser, trær og landskap. Etter hvert kom fredning av sjeldne og truede arter også på dagsordenen. Det ble klart at vern av dyrs og planters leveområder også var nødvendig. På 1960-tallet ble oppmerksomheten rettet mot forurensninger og miljøgifter etter Rachel Carsons bok om "Den tause våren". I Norge framsto sur nedbør som en alvorlig trussel.

På den positive siden kan vi på det lokale plan notere bedret badevannskvalitet, fokus på fornyelse av avløpsnett og håndtering av avfallsmengdene på en for innbyggere og miljø tilfredsstillende måte. Økt bevissthet om verdien av friluftsliv og naturopplevelser har endret innbyggernes syn på grønne lunger og turveier i tettbygde områder.

Brundtlandkommisjonens rapport "Vår felles framtid" (1987) ga miljøvernet et utvidet innhold gjennom å koble miljøutfordringene opp både mot grunnleggende menneskelige behov, og mot drivkreftene som forårsaker naturødeleggelser. "Bærekraftig utvikling" ble et samlebegrep for en utvikling tuftet på tre fundament:

- en **økonomisk** bærebjelke, basert på høsting av naturens renter uten å skade selve naturkapitalen
- en **økologisk** bærebjelke, hvor man tar vare på biologisk mangfold og naturens kretsløp
- en **sosial/etisk** bærebjelke, hvor man arbeider for en rettferdig fordeling mellom befolkningsgrupper, nasjoner og generasjoner.

Kort sagt dreier bærekraftig utvikling seg om å støtte opp under **menneskers livskvalitet** nå og i framtida, uavhengig av hvor i verden de lever.

Kommunens oppgave er i første rekke å ivareta egne innbyggers livskvalitet. I dagens verden der stater og lokalsamfunn knyttes stadig tettere sammen og blir gjensidig avhengige av hverandre utgjør Bærum en liten veistump i "den globale landsbyen". Det som foregår i hoved- og sidegater får raskt konsekvenser for vårt eget nabolag, på samme måte som f.eks. utslipp av drivhusgasser i Bærum produserer like store klimaeffekter i Calcutta som tilsvarende mengde indiske utslipp. I den globale landsbyen blir vi minnet på at vi har et felles ansvar for menneskehetens felles livsgrunnlag.

Bærekraftig utvikling oversatt til kjøreregler for kommunal virksomhet betyr at kommunene må bruke sine virkemidler og sitt handlingsrom for å bidra positivt til en ønsket utvikling. Kommunene bør ta mål av seg til å framstå som samarbeidspartnere med sikte på å innfri nasjonale og internasjonale forpliktelser der virkemidler er lagt til det lokale forvaltningsnivået. Samarbeidet skjer på flere arenaer: mellom stat og kommune, kommuner

seg imellom, mellom kommune og næringsliv, og ikke minst mellom kommuneorganisasjonen og egne innbyggere.

1.2. Klimautfordringene og Bærum kommune

FNs Klimapanel dokumenterer nå klimaendringer med stadig større sikkerhet.

Kort fortalt slås det fast at:

- **Menneskelig aktivitet påvirker klimaet.** Sannsynligheten for dette er beregnet til å være høyere enn 90 %. I vitenskapelig sammenheng er dette det nærmeste en kommer til å være skråsikker i forhold til komplekse systemer.
- **Klimagasser som allerede er sluppet ut vil føre til betydelige klimaendringer i dette hundreåret selv om vi gjennomfører tiltak på kort sikt.** 2 For Østlandsområdet vil endringene bli merkbare, men ikke dramatiske. Gjennomsnittstemperaturen vil øke både sommer og vinter. Somrene blir tørrere, mens det blir mer nedbør høst og vinter. Havnivået vil anslagsvis stige med 30 til 70 cm, og stormfloene kan øke med ytterligere 10 cm.
- **Mulighetene for å unngå en global temperaturøkning på mer enn 2 grader vil være avhengig av når og hvor store de globale utslippsreduksjonene blir.**

Det arbeides nå et intenst med å utvikle klimaavtaler, -strategier og -tiltak både i internasjonale og nasjonale fora. Virkemidlene omfatter bl.a. grønne skatter og avgifter; lovfestede utslippskrav knyttet til produksjon, transportmidler, elektronisk utstyr, husholdningsgjenstander, m.m.; handel med CO₂-kvoter; teknologi-utvikling og -overføring; etablering av ny infrastruktur for miljøvennlig drivstoff, osv.

I Norge har [Lavutslippsutvalget](#) presentert en strategi for å redusere nasjonale utslipp med om lag 2/3 fra dagens nivå innen midten av dette århundret. Følgende punkter er særlig relevante for kommunene:

- Informasjonstiltak knyttet til klimaproblemet – gjennom langvarig statstøtte til informasjon om klimaproblemet og om hvordan hver enkelt kan bidra til å redusere utslipp uten å få redusert livskvalitet.
- Videreutvikling av teknologiske nyvinninger gjennom etablering av pilot- og demonstrasjonsprosjekter.
- Satsing på lav- og nullutslippskjøretøy – gjennom mer miljøtilpassede bilavgifter, statlige innkjøp, statlige pålegg og gjennom sikring av omsetningen av biodrivstoff – til minst fem prosent av omsetningen innen 2009.
- Økt satsing på CO₂-nøytral fyring – gjennom støtte til varmesystemer basert på biobrensel og varmepumper, samt med innføring av returpant på gamle olje- og gasskjeler.
- Økt satsing på energieffektivisering – gjennom skjerpete bygningsstandarder for energiforbruket per kvadratmeter i bygg.
- Etablering av tydelige, stabile og langsiktige støtteordninger til utvikling av fornybare energikilder. Her må også energileveranser til varmemarkedet inkluderes.
- Stimulering av klimavennlige offentlige innkjøp gjennom omfattende motivasjons- og opplæringstiltak blant relevante ansatte og gjennom sterkere håndheving av reglene for offentlige innkjøp.

Mange av de tiltakene utvalget foreslår, krever skatte- og avgiftspolitiske tiltak.

Bærum kommune kan bidra til å redusere klimautslipp på flere måter, og da særlig gjennom:

- Miljø-/klimavennlig arealplanlegging og utbyggingsavtaler
- Energisparetiltak i bygg og anlegg
- Bruk av CO₂-nøytrale kilder til oppvarming
- Satsing på mer miljøvennlig transport og tjenestereiser
- Miljø- og klimakrav ved innkjøp/anskaffelse av varer og tjenester
- Videreutvikling av material- og energigjenvinning i avfallsbehandlingen
- Miljø- og klimaundervisning i skoler og barnehager
- Samarbeid om tiltak med næringslivet, media, frivillige organisasjoner og engasjerte innbyggere

Norge er på etterskudd når det gjelder utslippsforpliktelsene i Kyoto-avtalen. Dette kan bety at staten vil forsere arbeidet med klimatiltak, bl.a. når det gjelder å legge press på kommunene for å sette i verk lokale tiltak. Sannsynligvis vil dette skje gjennom f.eks. rikspolitiske retningslinjer, støtteordninger og invitasjon til samarbeid. Kommunene vil også kunne merke omlegging til grønne skatter og avgifter, direkte og indirekte. Klimakvoter anvendt på kommune- og individnivå har også vært nevnt.

2. Miljøvern i Bærum – status og utfordringer

Kommunen har tre hovedroller i miljøsammenheng:

- Kommunen som samfunnsutvikler. Kommunen avgjør ønsket utvikling mht utbygging, bevaring av grøntstruktur, vassdragsforvaltning, osv. Politikerne spiller også hovedrollen når det gjelder dialog med egne innbyggere, frivillige organisasjoner og næringslivet om veivalg og prioriteringer
- Kommunen som tjenesteproducent og forvaltningsorgan. Med utgangspunkt i politiske styringssignaler er det viktig at administrasjonen leverer miljøvennlige tjenester og ivaretar miljøhensyn i sin utøvelse av forvaltningsmyndighet.
- Kommunen som bedrift. På samme måte som den framtidorienterte delen av næringslivet vektlegger miljøvennlig drift, må også kommunen feie for egen dør. Her er det bl.a. tale om miljøvennlig energiforbruk, innkjøpspraksis, transportløsninger, avfallsbehandling, miljøhensyn i bygg og anlegg, forsvarlig håndtering av kjemikalier, m.m.

2.1. Kommunen som samfunnsutvikler

Miljø- og bærekraftsutfordringene åpner opp for nye arenaer mellom innbyggere, folkevalgte og kommunens administrasjon. Erfaringene fra miljøprosjekter og samfunnsutvikling på Fornebu bør overføres til kommunen for øvrig.

Kommunen er innbyggernes nærmeste forvaltningsnivå. Det er en viktig del av kommunepolitikernes ansvar å bidra til å utvikle gode lokalsamfunn. Innbyggerne i Bærum har dels sin identitet knyttet til Bærum kommune som helhet, dels til lokalsamfunnet der de bor. Gode lokalsamfunn er avhengige av mange faktorer:

- fysiske omgivelser (grøntstruktur, turveidrag, trygge lekeplasser, ren luft, fravær av støy, m.m),
- tilgang på tjenester og service,
- kulturelle aktiviteter og sosiale nettverk, f.eks. i form av idrettslag, velforeninger, musikkorps, kirkelige aktiviteter og foreldregrupper med utgangspunkt i skoler og barnehager

Politikernes dialog med innbyggerne er tidvis dominert av sterke lobbygrupper som kjemper for egne interesser. Det representative demokrati kan komme på defensiven når drevne og ressurssterke interessegrupper dominerer debatten. Det er en utfordring å få på plass bedre rutiner og arenaer for dialog hvor allmenne samfunnsinteresser står i fokus. Interessen for miljøspørsmål øker nå både nasjonalt, internasjonalt og ikke minst lokalt. Her ligger det godt til rette for at kommuneorganisasjonen kan forene krefter med frivillige organisasjoner og engasjerte innbyggere for å formulere offensive miljømål og gjennomføre tiltak.

Dette forutsetter at vi videreutvikler eksisterende arenaer for miljødialog (f.eks. Elveforum, LA 21 Forum, møter med Vellene) og etablerer nye. Her er det aktuelt å følge opp kommunens frivillighetsstrategi med å etablere ”Fellesrådet for natur og miljø”. Kommunens bruk av nettbasert kommunikasjon og Bæringen er også godt egnet for å informere og skape engasjement om nærmiljøet.

Næringslivet har blitt trukket inn i frivillighetsarbeidet gjennom ”sosiale partnerskap”. Dette er ofte forankret i bedrifters CSR-strategi (Corporate Social Responsibility = Bedrifters samfunnsansvar). CSR-strategier springer ut fra ønsket om å tilpasse seg kravene til en bærekraftig utvikling, og baserer seg derfor på de samme tre bærebjelkene: økonomi, økologi og sosiale/etiske forhold. Per i dag er enkelte av våre lokale bedrifter helt i front – ikke bare nasjonalt, men også internasjonalt – og kommunen vil kunne få god drahjelp gjennom å inngå lignende samarbeid med slike bedrifter i form av ”miljøpartnerskap”.

Kommuneplanen er et viktig styringsverktøy for å sette samfunnsutvikling på dagsordenen. Dette gjelder både kommuneplanens samfunnsdel og arealdelen. Bærum samarbeider nå med Oslo og Ringerike om en felles kommunedelplan for Lysaker-Sørkedalsvassdraget. Her legges det opp til en forvaltningsplan som tilfredsstillende EU's vassdragsdirektiv.

I Sandvika har ulike dialogprosesser blitt utprøvd. Det har bl.a. vært arbeidet med visjoner for Sandvika (”Rekreasjons- og innovasjonsbyen”), avholdt dialogmøter med Sandvika byutvikling om planlegging, og forhandlet om gjennomføring ved hjelp av utbyggingsavtaler. Kommunen har sammen med handelsstand og gårdeiere utarbeidet en Sandvika-erklæring. De som undertegner, forplikter seg til å holde sitt nærområde rent for søppel og graffiti. I samarbeid med Pinsekirken og handelsstanden er det etablert en miljøpatrulje, bemannet av personer som ellers har problemer med å få noen form for lønnet arbeid.

På Fornebu skal det etableres et nytt samfunn med næringsliv, boliger og fullt sett med kommunal infrastruktur og tjenester. Her har det helt fra starten av blitt lagt stor vekt på å utvikle gode nabolag både fysisk og sosialt. Gjennom samlokalisering, sambruk og samhandling, legger Bærum kommune til rette for å oppnå bedre og mer helhetlige kommunale tjenester, samt skape gode møteplasser på Fornebu. De kommunale tjenestene skal fysisk samles i grendesentre, og organiseres under en felles grendeleder. Dette sammen med kraftig fokus på arealeffektivitet, gir betydelige besparelser på miljøet da det sparer tomte- og bygningsareal.

Bærum kommune har i samarbeid med Statsbygg utviklet et miljøoppfølgingsprogram for all utbygging på Fornebu. Alle utbyggere på Fornebu skal utarbeide miljømål for et utvalg miljøaspekter. Miljømålene beskrives av utbygger i en miljøplan og følges opp gjennom byggherrenes egne miljøansvarlige i prosjektet. Bærum kommune som plan- og byggesaksmyndighet godkjenner miljøplanene før tillatelse gis.

I miljøoppfølgingsprogrammet er det slått fast at det skal føres et klimagassregnskap for utviklingen av Fornebu. Beregningsmodellen legger opp til å beregne klimagassutslipp fra ulike ledd i et byggeprosjekt, dvs. oppføring av bygg, infrastruktur, drift av bygninger mv.

Som en del av rådmannens målstyring ble det i 2006 igangsatt et arbeid for å få på plass et utvidet sett med samfunnsindikatorer. Kommunen har brukt et sett med miljøindikatorer siden slutten av 90-årene; først i form av årlige miljørapporter, senere som en del av årsrapporten. Det utvidede settet skal i tillegg til miljø ta for seg tema som sosiale forhold, næringsliv og kultur. Indikatorene skal være et verktøy for å kunne korrigere kursen og endre prioriteringer. Det er utviklet et nasjonalt sett med miljøindikatorer for de 10 største kommunene i Norge. De første resultatene ble publisert i 2006. Et sammendrag er presentert i Vedlegg 2.

Ny teknologi kan også bidra til å skape bedre dialog mellom kommunen og innbyggerne. Det utarbeides nå nettløsninger for at innbyggerne enklere skal komme i kontakt med kommunale tjenester. Tilsvarende vil det være mulig å utvikle nettløsninger som inviterer til innspill og diskusjon og samfunnsutvikling generelt, og om konkrete tema som er oppe til debatt.

2.2. Miljøforvaltning og – tjenester

2.2.1. Arealforvaltning, byggesaker

Kommunens troverdighet i sentrale miljøspørsmål er avhengig av at vi feier for egen dør i kommunens virksomhet. Erfaringene fra Fornebu bør integreres i forvaltningspraksis for kommunen som helhet.

I tillegg til kommuneplanens arealdel, har kommunen ulike temaplaner med sterke miljøføringer: Grøntstrukturplan, kulturvernplan, landbruksplan, flerbruksplan for kommuneskogene og vassdragsplaner. Det er foretatt kartlegging av truede og sårbare arter etter ”Siste sjanse”-metoden. Det er de senere år i tillegg utarbeidet diverse veiledere. For hele kommunen:

- Veileder til estetiske retningslinjer
- Veileder om utredning av miljøkonsekvenser
- Visuell profil Sandvika

For Fornebu:

- Bomiljøveileder
- Miljøoppfølgingsprogram
- Mal for Miljøplan med veileder
- Veileder for miljøriktig prosjektering og bygging på Fornebu, rev. 2003
- Gjenbruk og resirkulering av masser på Fornebu
- Håndbok for belysning på Fornebu

- Sykkelveier på Fornebu

Fornebu har i lang tid hatt status som kommunens utstillingsvindu for offensiv miljøsatsing. Utfordringen er å sørge for at erfaringene fra Fornebu blir integrert i forvaltningspraksis for kommunen som helhet. Det gjelder både i rollen som samfunnsutvikler og tjenesteprodusent. I tillegg er det viktig å se hvilke tema som faller utenfor veilederne nevnt ovenfor. Det kan være tema som f.eks. vern av biologisk mangfold, og utredning av bruk av alternative energikilder, vannbåren varme og fjernvarme.

2.2.2. Forurensning generelt

Bærum har utfordringer knyttet til flere forskjellige typer forurensninger som støy, luftforurensning, utslipp til vassdrag og forurenset grunn.

De mest plagsomme forurensningene i Bærum kommer fra veitrafikken i form av avgasser, veistøv og støy fra riksveier. Dette er miljøbelastninger der kommunen i all hovedsak mangler egne virkemidler. Samarbeid med nabokommuner, fylke og stat er avgjørende for å finne gode løsninger.

Vassdragene i Bærum er belastet med forurensning både fra punktutslipp og mer diffus overflateavrenning. Det arbeides nå systematisk med å finne feilkoblinger i avløpsnett, og med å innskjerpe krav om forsvarlig kjemikaliebehandling i bedrifter som anvender miljø- og helseskadelige stoffer. Forsøpling både langs veier og på offentlige steder er fortsatt et problem mange steder i Bærum.

Overflateavrenning synes å være et økende problem. Dette skyldes både økning i arealet av harde flater og hyppigere forekomst av store nedbørsmengder. Det er en utfordring å sørge for bedre infiltrasjon i grunnen, fordrøyningsmagasiner og rensing av overflatevann der det er påkrevd. Det er fortsatt også rom for forbedringer mht forurensninger fra landbruksarealer.

På Fornebu er det siden 1998 gjennomført et eget opprydningsprosjekt for forurenset grunn. I første fase var Statens Forurensningstilsyn (SFT) forureningsmyndighet. I forbindelse med den videre utbyggingen på Fornebu er kommunen tillagt ansvaret. Bærum er i fremste rekke blant norske kommuner mht kartlegging av forurenset grunn, og alle analysedata blir fortløpende lagt inn i kommunens geografiske informasjonssystem (GIS). Det samme gjelder for beliggenhet og status for nedgravde oljetanker.

2.2.3. Kommunaltekniske oppgaver

Lekkasjer fra avløpsnett og utslipp fra næringsvirksomhet, bidrar til å redusere vannkvaliteten i vassdragene våre. Avfallsmengden i Bærum fortsetter å stige og påkriver en bedre utnyttelse av material – og energiresursene.

Vann- og avløpstjenestene i kommunen har ansvaret for 510 km vannledninger og 516 km spillvannsledninger.

Tjenestene er miljøsertifisert etter ISO 14001. Dette betyr at det er innført et miljøstyringssystem med klare mål og veldefinert ansvars- og oppgavefordeling. Sertifiseringssystemet krever gode rapporteringsrutiner, og forutsetter kontinuerlig forbedring fra år til år. Av ”nyere” aktiviteter framheves:

- Økt satsing på lokalisering av feil på avløpsnett
- Oppfølging av kommunens næringsvirksomhet
- Satsing på lekkasjereduksjon fra vannledningsnett
- Rutine for miljøvurdering før nye prosjekt realiseres
- Revurdering og oppgradering av flere damanlegg.

Utfordringer og strategier er nedfelt i ”Hovedplan avløp 2000” og ”Hovedplan vannforsyning”. Begge planer skal revideres i løpet av 2007.

Samferdselstjenestene har i dag ansvaret for nærmere 470 km kommunale veier, og for Bærum havnedistrikt, som utgjør mesteparten av sjøarealene i kommunen. I miljørammen peker en rekke utfordringer seg ut:

- Søppel langs veier. Utfordringen knyttes både til det forbyggende arbeidet ovenfor befolkningen samt organiseringen av søppeløpprydding.
- Snødeponi. Sikre en forsvarlig snødeponering med akseptabel håndtering av utslipp.
- Forurensende masser i sjøen. Sikre en forsvarlig behandling av de forurensende massene som finnes innenfor havnedistriktet, spesielt i området rundt Fornebu.
- Øke sykkelbruken. Å sørge for god tilrettelegging av tilbudet til gående og syklende i samarbeid med Statens vegvesen.
- Støy/luftforurensning. Befolkningens ulemper av støy- og luftforurensning fra veitrafikken. Utfordringen knytter seg både til å følge opp at dagens regelverk ved utbygginger av veier og bygninger og gjennomføre tiltak langs eksisterende veier.

Renovasjonstjenestene har ansvaret for all innsamling av avfall fra husholdningene i Bærum. Avfallsstatistikken for 2005 viste at totalt innsamlet avfall utgjorde ca 45 000 tonn. Etter en positiv utvikling når det gjelder innsamling og håndtering, er den store utfordringen å bidra til å redusere avfallsmengdene. Det er videre en utfordring å utnytte energiinnholdet i avfallet bedre enn i dag slik at det kan redusere bruken av fossilt brensel. Samarbeidet i Oslo-regionen om felles anlegg for utnyttelse av avfallet til biodrivstoff bør vurderes.

- Mengden innsamlet farlig avfall totalt i Bærum har økt jevnt de siste årene, men det er fremdeles relativt store mørketall spesielt fra husholdningene. Innsamlet mengde farlig avfall fra husholdningene i Bærum er lavere enn fra sammenlignbare kommuner.
- Totale gjenvinning (inkl. energigjenvinning) utgjør ca 95 %. Materialgjenvinning ligger stabilt på ca. 50 %. Deponert mengde ligger på ca. 4 %.
- Eksisterende avfallsdeponi på Isi er under avslutning. De gamle avfallseponiet er under overvåking av Fylkesmannen. Tiltak iverksettes eventuelt i samråd med Fylkesmannen.

Forurensning og renovasjonstjenesten har selv et ønske om å starte arbeidet med å bli miljøsertifisert.

2.2.4. Miljørettet helsevern

Arbeidet med miljørettet helsevern hører inn under Folkehelsekontoret i Bærum, og har mange miljørelaterte utfordringer:

- Overvåke, redusere og forebygge støybelastning (vegtrafikkstøy, jernbanestøy, støy fra tekniske installasjoner, støy fra næringsvirksomhet, støy fra serveringssteder, osv).

- Overvåke og bedre luftkvaliteten (forurensning fra biltrafikk, forurensning fra vedfyring, vegtrafikkstøv osv).
- Sikre god badevannskvalitet (overvåke og sikre badeplassene i Bærum)
- Forebygge og opplyse om radonproblematikk (utarbeide gode kart, riktig og god informasjon, forebygge radon i nye boliger)
- Forebygge og redusere faren for elektromagnetisk stråling (bruke varsomhetsstrategien i nye plansaker, sanere eksisterende anlegg, gjennomføre målinger/beregninger, riktig og god informasjon)
- Informere om Få redusert privatbilismen til og fra barnehager og skoler, både eksisterende og fremtidige virksomheter

2.2.5. Friluftsliv

Bæringar har allsidige muligheter for friluftsliv i sitt nærområde: Marka, fjorden og grønne lunger og turveier i byggesonen. Kulturlandskapet utenfor byggesonen har også stor verdi for friluftslivet, særlig vinterstid. Det er en utfordring å tilrettelegge for enda bedre adkomst til kommunens turveier.

Utfordringene i tida framover er tosidige: Dels å ta vare på eksisterende verdifulle områder for friluftsliv, og dels å tilrettelegge bedre for utøvelse av friluftsliv. Den vedtatte grøntstrukturplanen er et viktig instrument for å oppnå dette. Det er samtidig et behov for å supplere planen med en mer operativ handlingsplan. I denne sammenheng bør det også legges vekt på universell utforming, dvs. å tilrettelegge for personer med spesielle krav for å kunne ta seg fram.

2.2.6. Biologisk mangfold

Utfordringene framover består i å supplere kartleggingen av biologisk mangfold og sikre artenes leveområder gjennom vern av arealer og skjøtsel i kulturlandskapet.

Etter norske forhold har Bærum meget stor artsrikdom. Dette skyldes dels et gunstig lokalklima, dels geologiske forhold (bl.a. mye kalkholdig grunn), dels topografi og dels et rikt kulturlandskap.

Bærum har mange såkalte ”rødlistearter”, dvs. arter som er kritisk truet, innenfor sine grenser. Registreringene omfatter mange truede fugle-, insekts-, plante-, sopp- og lavarter. Det gjenstår fortsatt noe før forekomstene av truede arter i kommunen er tilfredsstillende kartlagt.

2.2.7. Kulturminner og -landskap

Kulturminnene i Bærum er godt kartlagt. Alle kulturminner med tilhørende informasjon er avmerket på det digitale kartverket, og er lett tilgjengelige for saksbehandlere og publikum.

Kommunestyret vedtok så tidlig som i 1990 en egen [Plan for kulturvern i Bærum](#). Her ble det pekt ut 17 områder hvor det er spesielt viktig å ta kulturvern hensyn i den videre planlegging og utbygging. Områdene er delt i to grupper:

- De 5 sammenhengende større landbruksområdene¹
- De 12 ”spesielle kulturvernområdene”²

Det er vedtatt at kulturvernplanen skal innarbeides i kommuneplanens arealdel, og det er allerede etablert gode rutiner for å ivareta kulturvern hensyn i den løpende arealplanleggingen.

I tillegg er Kolsås-Dælivann landskapsvernområde vernet i medhold av naturvernloven, bl.a. på grunn av et særdeles rikt kulturlandskap.

2.2.8. Miljøundervisning i skoler og barnehager

En ledende miljøkommune må sørge for at barn og unge får en best mulig miljøundervisning.

Både skole og barnehage har styringsdokumenter som tar miljøet på alvor (Rammeplanen for barnehagene, Kunnskapsløftet LK-06). Pedagogisk sett ligger det godt til rette for å koble undervisningen til lokale naturforhold. Bærum har en spesielt interessant geologi, med blant annet fossiler og store forekomster av kalk. Kommunen har en rik fauna og flora, med mange sjeldne arter.

De fleste miljøbelastninger og -skader er en direkte følge av vårt forbruksmønster og -volum. Som en av landets mest befolkningsrike kommuner med mange kjøpesterke innbyggere representerer vi også en betydelig andel av forbruket i dette landet. Alt dette tilsier at skole- og oppvekstsektoren i kommunen har et spesielt ansvar for å ta miljøutfordringene på alvor. Dagens unge vil leve sitt voksne liv i en verden preget av større miljøutfordringer enn vi opplever i 2007. Det er vårt ansvar å gi morgendagens borgere kunnskap som setter dem i stand til å treffe kloke, opplyste valg.

I en ledende miljøkommune vil et naturlig mål være at barn som vokser opp i kommunen, skal få landets beste miljøundervisning. Dette betyr at ambisjonene skal være høyere enn nasjonale krav i Rammeplanen for barnehager og i Kunnskapsløftet for skolen. Dette innebærer satsing på økt kompetanse hos lærere gjennom videreutdanning og nyrekruttering, tverrfaglig opplegg for miljøundervisning, miljøsertifisering/program for miljøvennlig drift av hver enkelt skole.

2.3. Kommunen som bedrift

Bærum kommune er en stor bedrift med ca 7000 ansatte og et netto drifts- og investeringsbudsjett for 2007 på hhv. ca 3 milliarder og 1,5 milliarder kroner. Kommunen eier og drifter en bygningsmasse på til sammen ca 650.000 m². Kommunen disponerer en betydelig bilpark, og de ansatte tilbakelegger hvert år et stort antall kilometer i form av tjenestereiser. Dette og andre former for kommunal virksomhet representerer et stort potensial for miljøforbedringer. Bærum har siden 1998 rapportert om slike forhold, de første

¹ Grinijordene, Lommedalsjordene, Frogner/Tandbergjordene, Bryn/Wøyenjordene og Tanumplatået

² Bispeveien, Tanum kirkeveier, Ankerveien, Gamleveien, Hoslegata, Gml. Drammensvei, Bærums Verk, Høvik Verk, Lysakervassdraget, Sandvika nord, Lagåsen og Wøyen gård

årene i form av en egen miljørapport, i de senere årene avgrenset til en indikatorliste i årsrapporten.

2.3.1. Energiforbruk

Bærum kommune er kommet godt i gang med ENØK-tiltak. Utfordringen i tiden framover blir dels å gjennomføre ytterligere ENØK-tiltak, dels å gå over til mer miljøvennlige og klimanøytrale energikilder.

Bygg og anlegg står for ca 80 % av kommuneorganisasjonens energiforbruk. Det øvrige går til veilys m.m. Det totale energiforbruket i kommunens bygninger var i 2005 på ca 93,5 GWh, eller 145 kWh per m² hvis energiforbruket fordeles på den totale bygningsmasse.

Spesifikt for skolebygg ligger energiforbruket i underkant av 200 kWh/m² som er noe under landsgjennomsnittet. Målsetningen for det pågående program for energiøkonomisering i samarbeid med statsforetaket Enova, (eid av Olje- og energidepartmentet) er å redusere energiforbruket for bygningsmassen med 6,4 GWh i perioden 2005 til 2008.

Fra februar 2007 er det innført revidert Teknisk forskrift til plan og bygningsloven med nye og strengere energirammer. Nye krav vil ha en overgangsordning på to år. Vår målsetting er å innføre disse fra dag en for alle nybygg, og for alle rehabiliteringer der dette er gjennomførbart.

Bærum kommune har krav om vannbasert oppvarming for alle bygg over 1000 m². Likeledes at byggene utformes slik at klimaanlegg kan unngås. Til oppvarming av bygninger benyttes med få unntak i dag elektrisk kraft, olje og fjernvarme. Målsettingen er å fokusere mer på biobrensel og varmepumper med grunnen som varmekilde.

Utskiftning av PCB-holdige veilysarmaturer med lavenergiarmaturer på kommunale veier vil være gjennomført i 2007. Dette vil gi en samlet innsparing på 1.3 millioner Kwh per år.

2.3.2. Avfall

Kommunen må få på plass en helhetlig plan for miljøvennlig håndtering av kommunens egenproduserte avfall

De ulike tjenestestedene i kommunen produserer en betydelig mengde avfall: Papir- og annet kontormateriell, forbruksmaterieell fra skoler og fra pleie- og omsorgstjenestene, forskjellige former for emballasje og beholdere for kjemikalier, osv.

De fleste tjenestesteder har ordninger for kildesortering av papir. Kassetter fra printere og kopimaskiner blir sendt til gjenvinning. Pc-er som ikke lenger er kurante for kontorbruk, blir i stor grad tilbudt skoler og til andre gjenbruksordninger. Det er fortsatt en utfordring å få på plass en mer helhetlig plan for miljøvennlig håndtering av kommunens egenproduserte avfall.

Convis er en del av Bærum Kommunale Arbeidssentra, som tilbyr tilrettelagt arbeid for voksne med funksjonshemninger. Convis driver bl.a. gjenbruk på "utrangert" IT utstyr i kommunen. "Prosjektet" startet i 2005, gjenbruk øker fra år til år:

- Viderealg (gjenbruk) på PC i 2005: 90 maskiner, i 2006: 170 maskiner
- IT utstyr som er videre sendt til gjenvinning (Euronvironment, Snarøya), etter å ha blitt sikkerhetslettet og brukbare komponenter fjernet: 2005: 16,45 tonn

2006: 19,3 tonn
Totalt 35 751 kg. på 2 år.
Prosjektet har til nå blitt drevet av BKA uten økonomisk støtte.

2.3.3. Bruk av kjemikalier

Det er en utfordring å innføre et godt system for håndtering av kjemikalier for hele kommunen

BK Bedrifter har igangsatt et pilotprosjekt for håndtering av kjemikalier. Gjennom dette prosjektet vil det bli innført sikker håndtering av kjemikalier helt fra vurdering av innkjøp fram til avfallshåndtering, inklusive emballasje. Prosjektet er nå utvidet til Bærum kommune forøvrig, der HMS- enheten (helse, miljø, sikkerhet) i Bærum kommune har tatt over prosjektlederansvaret. Sikker kjemikaliehåndtering innen pleie- og omsorgssektoren og skolene utgjør første fase i den videre fremdrift.

2.3.4. Bygg og anlegg

Bygg og anleggssektoren betegnes ofte som "40 % -sektoren" i miljøsammenheng. Grovt regnet står denne sektoren for 40 % av samfunnets samlede material- og energiforbruk, og for 40 % av avfall til deponi. Vi må få på plass en helhetlig miljøstrategi for nye utbyggingsprosjekter og for drift og rehabilitering

Som storeier av bygg og anlegg kan kommunen hente store miljøgevinster gjennom miljøvennlig prosjektering, bygging og drift. Kommunen vedtok høsten 2006 å melde seg inn i Grønn Byggallianse. Grønn Byggallianse er et miljønettverk bestående av de største eiendomsaktørene i Norge. Nettverket har til formål å fremme miljøvennlig planlegging, prosjektering, oppføring og drift av bygg.

Kommunen står nå foran store utbyggingsprosjekter i inneværende handlingsprogramperiode. Det skal bygges/rehabiliteres ca 200.000 m² i de nærmeste 4 årene, med en samlet kostnadsramme på nærmere 6 milliarder kroner. Her kan erfaringene fra Fornebu være til god hjelp når det gjelder miljøvennlig planlegging og prosjektering, bygging og drift, og utarbeiding av miljøoppfølgingsprogram (MOP) for alle de nye prosjektene. MOP åpner for vurdering av alle tunge miljøaspekter, så som planløsninger, fleksibilitet, estetikk, byggeteknikk, materialvalg, energimodeller, avfall i bygge- og i driftsperioden, osv. Noen av byggene kan utpekes som symbolbygg for ambisiøs miljøatsing, og da gjerne minst en skole og en barnehage³.

Prosjekt og Utbygging er miljøsertifisert etter ISO 14 001. Dette innebærer at ved oppstart av nye prosjekter skal miljøforhold identifiseres, miljømålene dokumenteres og følges opp gjennom en miljøplan for prosjektet og egne møter for å fremme energi- og miljøriktige løsninger. Miljømålene mangler i dag forankring både politisk og hos ledelsen i kommunen. Dette betyr at det er vanskelig å få til en helhetlig satsning på miljø, hvor søkelyset rettes mot

---

³ I Fredrikstad har man f.eks. bygget en ungdomsskole som i seg selv har vært en oppvisning i miljøvennlig tankegang og hvor man har tatt bygget aktivt i bruk i selve undervisningen.

livsløpskostnader og miljøvennlige tekniske løsninger (f.eks. vannbåren varme, varmepumpe, biobrensel, renhold, vedlikehold)

I tillegg er det en utfordring å få på plass en strategi for miljøvennlig drift og vedlikehold av eksisterende bygningsmasse.

2.3.5. Innkjøp

Bærum kommune kjøper varer og tjenester for anslagsvis 1,8 milliarder kroner hvert år. Dette representerer en formidabel markedsrett som brukt riktig kan fremme miljøvennlig produksjon og markedsføring.

En kommune som stiller miljøkrav til sine leverandører bidrar til en kjedereaksjon i forhold til underleverandører og andre markedsaktører som presses til å bygge opp en mer miljøvennlig profil.

Kommunens anskaffelsesavdeling er miljøsertifisert (ISO 14001). Utfordringen i årene framover består i å heve det politiske og administrative ambisjonsnivået, slik at det blir større rom for å legge miljømessige og etiske krav til grunn for valg av leverandør.

Regjeringen har annonsert at det skal lages en egen handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser. Hovedtrekkene i handlingsplanen vil bli lagt fram i den kommende stortingsmeldingen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand våren 2007. Samtidig tas det sikte på at handlingsplanen i sin helhet legges fram som et selvstendig dokument.

Med bakgrunn i en interpellasjonsdebatt høsten 2006, vil rådmannen i løpet av våren komme tilbake med en sak om Bærum som en "Fair-trade"-kommune. En "Fair-trade"-kommune forplikter seg til å bruke slike produkter og fremme handel med slike produkter i kommunen. Et Fair-trade produkt garanterer at produktet er fremstilt etter miljømessig og etisk forsvarlige kriterier. Dersom Bærum velger å bli en "Fair-trade" kommune bør det skje som et tiltak i sammenheng med en miljøhandlingsplan.

2.3.6. Transporttjenester

Utfordringen i årene framover blir fortsatt fokus på miljøvennlig drift og anskaffelse av biler, og utvikling av miljøvennlige retningslinjer for alle typer tjenestereiser og andre transportoppgaver.

BK bedrifter har "utførerfunksjonen" mht bruk, utleie, drift og vedlikehold av kommunale biler og anleggsmaskiner. I samarbeid med Anskaffelsesavdelingen er det utformet en ny rammeavtale for innkjøp av biler der et tungtveiende kriterium er CO₂-utslipp. BKB satser også på miljøvennlig drift av verksted og bilvaskeanlegg.

Bærum kommune var først ute med å lansere bonus for tjenestesykling.

2.3.7. Miljøkompetanse i egne rekker

Mange ansatte i Bærum kommune har høy miljøkompetanse i relasjon til egne kjerneoppgaver, samtidig som kompetansen er ujevnt fordelt i organisasjonen.

Innenfor de tekniske tjenestene (vei, vann, avløp og renovasjon), og da særlig de miljøsertifiserte enhetene, har kommunen solid kompetanse. Det samme gjelder etater som f.eks. Natur- og idrettsforvaltning, Anskaffelse og Prosjekt og utbygging.

Ved en videreutvikling av kommunens miljøsertifisering vil det være naturlig å foreta en gjennomgang for å kartlegge behovet for kompetanse ved ulike tjenestesteder. Avdekker en slik kartlegging manglende kompetanse eller kapasitet, kan dette følges opp gjennom videreutdanning og rekruttering. Samtidig er det viktig å beholde den kompetansen som allerede finnes i kommunen.

Det kan også utvikles et incentivsystem for å styrke miljøkompetansen i organisasjonen. En slik kompetansesatsing vil også fungere positivt i forhold til kommunens omdømme som arbeidsgiver dersom det gjennomføres på en involverende og god måte.

2.3.8. Kommunen som arbeidsgiver

En tydeligere miljøprofil vil signalisere at Bærum er en framtidsrettet arbeidsplass. Miljø- og bærekraftsarbeidet er en naturlig del av kommunens arbeidsgiverpolitikk.

Kommunesektoren står overfor store utfordringer når det gjelder rekruttering av nye arbeidstakere. Skal kommunen klare å konkurrere med privat sektor, må Bærum kommune framstå som en attraktiv arbeidsplass - både innenfor tjenesteproduksjon og forvaltning. Kommunens profil og omdømme er viktig i denne sammenheng. En tydeligere miljøprofil vil signalisere at Bærum er en framtidsrettet arbeidsplass med fokus på hvordan den enkelte medarbeideren kan bidra positivt til utvikling av kommunen som lokalsamfunn.

Miljø- og bærekraftsarbeidet bør derfor sees på som en del av kommunens arbeidsgiverpolitikk.

3. Erfaringer utenfra

Norske kommuner har ulike miljøutfordringer, og har valgt forskjellige tilnærminger for å løse sine problemer. Bærum har ervervet seg miljøerfaringer og kompetanse som er etterspurt fra omverden. Vi har også mye å lære av andre.

- Oslo har vedtatt en strategi for bærekraftig utvikling med et offensivt og helhetlig byøkologisk program, og nådde i 2003 målet om å kvalifisere seg som "Europas bærekraftige by" i konkurranse med andre større byer. Oslo har vedtatt å miljøsertifisere alle kommunale tjenestesteder, bl.a. i samarbeid med Veritas, for å styrke kommunens miljøledelse. Oslo har satset aktivt på internasjonalt samarbeid.⁴
- Stavanger kommune har oppnådd gode resultater gjennom satsing på LA 21-prosesser

---

⁴ Eksempler: miljønettverk med andre byer, bl.a. International Council of Local Environmental Initiatives (ICLEI), European Sustainable Cities and Towns Campaign (ESCTC), Eurocities og med de Nordiske hovedsteder/storbyer.

- Larvik kommune har miljøsertifisert hele sin organisasjon
- Opegård har miljøvern/bærekraft som et av satsingsområdene i kommuneplanen, og har fulgt opp systematisk i sitt arbeid med handlingsprogram og målstyring.
- Øvre Eiker har vedtatt visjonen ”Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker”. Politikere/administrasjon -- med ordfører og rådmann i spissen -- har systematisk brukt denne visjonen for å sette miljøutfordringene på dagsordenen i den kommunale hverdagen.
- Drammen har satset sterkt på å forbedre sitt omdømme, bl.a. gjennom miljømessig opprusting av elvelandskap og sentrumsområder.

Formannskapet vedtok høsten 2006 at Bærum skal delta i program om ”Livskraftige kommuner” i regi av Kommunenes sentralforbund og Miljøverndepartementet. Programmet varer i 5 år, og vil kunne bli en viktig arena for å videreutvikle kommunens miljøarbeid i nettverk sammen med andre kommuner i vår del av landet.

Høsten 2006 arrangerte Sektorutvalg levekår og Plan- og miljøutvalget hvert sitt miljøseminar i samarbeid med hhv. Det Norske Veritas AS og Asplan VIAK AS. Seminarene viste til fulle at kommunen har mye å lære av foregangsbedrifter i sitt eget nærmiljø, og det er ønskelig å videreutvikle et miljø samarbeid mellom kommunen og slike bedrifter.

Konferanser, litteratur og studiereiser viser at både Sverige og Danmark har foregangskommuner når det gjelder ulike typer miljøsatsing. Det er en utfordring for Bærum og andre norske kommuner å holde seg oppdatert om og lære av framtidsrettet miljøsatsing også utenfor Norges grenser.

4. Kommunens miljøprofil: Anbefalinger og prioriteringer

Kommunen rår over et omfattende sett med virkemidler i sitt miljøarbeid. Utfordringen er tredelt: å anvende tradisjonelle virkemidler mer effektivt, å sammenstille virkemidler fra ulike sektorer, og å utvikle nye virkemidler i miljøarbeidet.

4.1. Kommunens egen virksomhet skal ha høy miljøstandard.

Viktige virkemidler for å sikre at kommunens egen virksomhet holder en høy miljøstandard er:

- Miljøambisjonene fra Fornebu legges til grunn for hele Bærum. Dette innebærer blant annet:
  - Bruk av kommunens myndighet i medhold av plan- og bygningsloven til å fremme miljøhensyn i arealplaner og utbyggingsavtaler.
  - Utarbeidelse av et Miljøoppfølgingsprogram for alle utbyggingsprosjekter større enn 1000 m² i Bærum, kommunale så vel som private, med krav om miljøplan og -regnskap.
  - Oppvarming og annen energibruk skal vektlegge energiøkonomisering og bruk av CO₂-nøytrale energikilder.
- Det utarbeides en helhetlig plan for håndtering av avfall fra kommunal virksomhet.

- Det utarbeides retningslinjer for miljøvennlig transport og kommunale tjenestereiser.
- Miljøundervisningen i skoler og barnehager høyner sitt ambisjonsnivå utover hva som er nedfelt i gjeldende statlige rammeplaner. Det gjeninnføres priser for gode miljøprosjekter i barnehager, barneskoler og ungdomsskoler.

4.2. Miljøkvalitetene i Bærum skal sikres til glede for innbyggerne.

Bærum kan aldri bli en ”ledende miljøkommune” i betydningen å være en kommune preget av uberørt natur. Det er likevel mulig for kommunen å legge til rette for at innbyggerne kan ha glede av Bærums miljøkvaliteter. I et tett befolket og utbygd område som Bærum blir det spesielt viktig å ta godt vare på miljøkvaliteter i nærområdet. Dette innebærer bl.a. at

- Grøntstruktur, vassdrag og biologisk mangfold sikres og forvaltes til beste for innbyggerne. Dette inkluderer utarbeiding av en kommunedelplan for Sandviksvassdraget, samt kartlegging og vern av truede arter og deres leveområder.
- Kommunens miljøpåvirkninger drøftes årlig i en egen miljørapport.

5. Oppfølging

Rådmannen vil arbeide videre med konkretisering av innsats og tiltak. Tiltak som er relevante for redusert drivhuseffekt, vil bli sammenstilt i en egen klimahandlingsplan som legges frem til politisk behandling våren 2007.

Miljømeldingen bør følges opp med dialog og informasjon som kan bidra til økt kunnskap og bevissthet om kommunens miljøvernarbeid. Eksisterende arenaer for miljødialog, så som Elveforum og LA 21 Forum bør videreutvikles. Bærum kommune bør arbeide mer aktivt for å sette felles miljøutfordringer på dagsordenen i samarbeidsfora hvor kommunen deltar. Også næringslivet bør inviteres til et tettere miljø samarbeid.

Vedlegg 1. Føringer gitt i tidligere kommunestyrevedtak

I 1999 sluttet kommunestyret seg til premissene og anbefalingene i [LA 21 utvalgets utredning](#):

LA 21-utvalget ber om at kommunestyret gir sin tilslutning til følgende anbefalinger om miljøsatsing i årene framover:

- * Det innarbeides et overordnet miljøstyringssystem med
  - klar ansvars- og oppgavefordeling i miljøvernarbeidet
  - etterprøvbare mål og rutiner for miljøregnskap og rapportering
  - utgangspunkt i EMAS⁵
  - tette koblinger til kommunens økonomistyring
- * Bærum Vann A/S miljøsertifiseres
- * Som et strakstiltak velger alle seksjoner i kommunen seg ut to - tre prioriterte miljømål innenfor hver sine virksomheter, og rapporterer årlig om gjennomføring/forbedring og utvikling av nye miljømål.
- * Kommuneplanens arealdel skal ha et mer langsiktig perspektiv, hvor tidshorisonten er 50 år. Kommunens arealpolitikk skal være konsekvent og forutsigbar.
- * Dyrket og dyrkbar mark sikres mot nedbygging.
- * Administrasjonen legger innen våren år 2000 fram en tiårsplan for sikring av grønne lunger og etablering av turveinett i boligområdene.
- * Det avsettes 5 millioner kroner pr år til dette formål gjennom handlingsprogrammet i de fire første årene framover.
- * Kommunen innleder dialog med innbyggere, næringsliv og frivillige organisasjoner, og inviterer til samarbeid med sikte på
  - å finne effektive og målrettede miljøløsninger.
  - å utnytte hverandres sterke sider for å iverksette godemiljøtiltak.
  - å etablere samarbeidsfora, møteplasser og nettverk.
  - kompetanseoppbygging, informasjon og holdningsskapende arbeid rettet mot ansatte, folkevalgte og innbyggere.
- * Innen utgangen av 1999 inviterer kommunen organisasjoner og velforeninger til et oppstartsmøte for et LA 21 Forum i Bærum.
- * Kommunen skal aktivt nyttiggjøre seg av forskning og utvikling for å fremme LA 21-prosesser, herunder utnytte muligheter for samarbeid med universiteter, høyskoler, andre forsknings- og utredningsmiljøer
- * Et utvalg av kulturaktiviteter rettes inn mot å styrke miljøengasjementet i Bærum
- * Det arbeides videre med framtidsrettede miljøløsninger på Fornebu mht:
  - næringsbygg og boliger
  - kollektivtrafikk
  - fjernvarme og annen infrastruktur
  - å sikre de rike naturkvalitetene i området
- * Kommunestyret skal hvert annet år ha en miljødebatt basert på framlagt miljøregnskap og innspill fra organisasjoner og velforeninger

---

⁵EMAS = Environmental Management and Auditing Scheme, dvs det frivillige EU/EØS-systemet for miljøledelse, jf omtale under kap. 8 (e) foran.

* Bærum slutter seg til Fredrikstad-erklæringen”

Graden av måloppnåelse i forhold til disse vedtakene varierer noe. Vi kan trygt si at miljøsertifiseringen på Fornebu har vært en suksess. Noen sentrale etater er miljøsertifisert. En grøntstrukturplan er vedtatt, og det er etablert et LA 21 Forum i Bærum. På den annen side har miljøsertifisering innen kultursektoren vært lite synlig, og opplegget med miljødebatter i kommunestyret hvert annet år har stanset opp. Siste debatt var i april 2002, hvor kommunestyret vedtok:

”Bærum kommune har som mål å bidra til en bærekraftig utvikling.

1. Bærum kommune skal ivareta miljøhensyn og sørge for å ha den kompetanse som trengs for å ta hånd om miljøutfordringene når det gjelder
  - a) kommunen som arena for samfunnsutvikling og lokaldemokrati
  - b) kommunens forvaltning
  - c) kommunen som bedrift og miljøbevisst virksomhet
2. Kommunen skal utarbeide miljørapporter.
3. Kommunale saksfremstillinger skal inneholde et avsnitt om miljøkonsekvenser.
4. Rådmannen bes foreta en nærmere vurdering av hvordan kommunen kan utvikle og realisere sin miljøprofil. Vurderingen skal blant annet drøfte
  - a) antall satsingsområder
  - b) hvordan kommunen kan samarbeide med og ta lærdom fra bedrifter og offentlige etater som har oppnådd gode resultater i sin miljøsertifisering”

Den meldingen som her legges fram, er også en oppfølging av pkt 4. i dette vedtaket.

Vedlegg 2. Indikatorer og nøkkeltall

Miljøverndepartementet publiserte i 2006 første utgave av «Indikatorer for miljøvennlig byutvikling». I denne omgang er de 10 største kommunene i landet omfattet av prosjektet. Det tas sikte på at arbeidet etter hvert skal inngå i det løpende rapporterings-systemet til alle kommunene i landet, hovedsakelig gjennom KOSTRA. Tallene er i hovedsak framskaffet av Statistisk sentralbyrå. Utgangspunktet for valg av indikatorer er Miljøverndepartementets mål om at norske byer skal være miljøvennlige og gode å bo i. Innbyggerne skal slippe å puste inn forurenset luft og bli plaget av støy. Det bør være mulig å ferdes trygt og miljøvennlig i trafikken. Transporten må være effektiv, og det må legges til rette for å reise kollektivt, sykle eller gå. Det bør være trygg tilgang til gode grøntområder. Byene bør gis en vakker utforming med god arkitektur, der kulturminner og etablerte miljøer tas vare på.

Med dette som utgangspunkt er det valgt ut 5 tema, med 19 indikatorer totalt (Bærums rangering i parentes etter hver indikator). Ifølge Miljøverndepartementets karakterskjema havner Bærum alt i alt på en fjerdeplass blant de 10 kommunene, etter Oslo, Stavanger og

Trondheim. Denne rangeringen gir ikke automatisk noe entydig svar på hvilke kommuner som har lyktes best i sitt miljøarbeid. Ikke uventet havner for eksempel Oslo på topp når det gjelder tettstedsareal per innbygger, og på bunn når det gjelder samlet leke- og rekreasjonsarealer innenfor tettstedsbebyggelsen. Når Bærum kommer «dårligst» ut mht biltetthet, henger dette klart sammen med inntektsnivået i kommunen. Det mest interessante med en slik indikatorrapportering, vil være å følge utviklingen gjennom flere år innenfor hver enkelt kommune. Slik sett kan indikatorene tjene som et incitament til å prioritere å forbedre miljøinnsatsen i kommunene.

1. Arealbruk

- 1A. Tettstedsareal per innbygger (8)
- 1B. Andel av ny utbygging som er fortetting innenfor tettsteds grensen de siste fire årene (3)
- 1C. Andel av befolkningen (boliger, skoler og barnehager) som har trygg tilgang på leke- og rekreasjonsarealer (minst 5 dekar) i en avstand på 200 meter. (9)
- 1D. Andel av befolkningen som har tilgang til nærturterreng (større enn 200 dekar) i en avstand på 500 meter. (9)
- 1E. Leke- og rekreasjonsarealer innenfor tettstedet/kommunen. Dekar per 1000 innb. (1)

2. Transport

- 2A. Andel av antall reiser per år der det benyttes miljøvennlige transportformer (kollektivtransport, sykkel og gange) (7)
- 2B. Kommunale gang- og sykkelveier i km per 1000 innb. (3)
- 2C. Antall biler per 1000 innbyggere over 18 år i kommunen (10)

3. Energibruk og utslipp av klimagasser

- 3A. Samlet energibruk i kommunene fordelt på strøm, biobrensel, fjernvarme/avfall og fossilt brensel per innb. per år (3)
- 3B. Energibruk til private husholdninger fordelt på strøm, biobrensel, fjernvarme/avfall og fossilt brensel per innb. per år (6)
- 3C. Tonn utslipp CO₂-ekvivalenter fra stasjonære kilder per innbygger (inkl. industri) (3)
- 3D. Tonn utslipp CO₂-ekvivalenter fra private husholdninger per 1000 innb. (4)

4. Støy og lokal luftforurensing (Foreløpig ikke tilfredsstillende datagrunnlag under dette punktet)

- 4A. Befolkning utsatt for plagsom støy, uttrykt gjennom støyplageindeksen SPI
- 4B. Antall døgn og timer som overstiger grenseverdien satt i nasjonal forskrift om lokal luftkvalitet for PM₁₀ og NO₂ (på den “verste” målestasjonen)

5. Miljøvennlig produksjon og praksis

- 5A. Sentrums andel av kommunens varehandel (2)
- 5B. Andel av befolkningen som har mindre enn 500 m fra dagligvarebutikk (7)
- 5C. Andel av barn i kommunen som har mindre enn 500 m til barnehage og skole (2)
- 5D. Andel av husholdningsavfallet som sorteres ut for gjenvinning, inkl. energigjenvinning (1)
- 5E. Antall ISO14001- og Fyrtårn-bedrifter (7)

Rapporten kan lastes ned fra <http://odin.dep.no/md/planlegging/aktuelt/arkiv/022001-070179/dok-bn.html>